

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Υποσχόλια (Tīkā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Υποσχόλια (Sutta Piṭaka - Tīkā)

1. Η συλλογή των μακρών ομιλιών - Υποσχόλια (1. Dīgha Nikāya - Tīkā)

3. Υποσχόλια για το κεφάλαιο για τον Πάτχικα
(3. Pāthikavaggaṭīkā)

7. Σχόλια για την ομιλία για τα χαρακτηριστικά ενός μεγάλου
ανθρώπου (7. Lakkhaṇasuttavaṇṇanā)

PaliVerse

1. Η συλλογή των μακρών ομιλιών - Υποσχόλια

3. Υποσχόλια για το κεφάλαιο για τον Πάτχικα

7. Lakkhaṇasuttavaṇṇanā

Dvattiṃsamahāpurisalakkhaṇavaṇṇanā

199. Abhinīhārādiguṇamahattena mahanto purisoti mahāpuriso, so lakkhīyati etehīti mahāpurisalakkhaṇāni. Taṃ mahāpurisaṃ byañjayanti pakāsentīti mahāpurisabyañjanāni. Mahāpuriso nimīyati anumīyati etehīti mahāpurisanimittāni. Tenāha “ayaṃ...pe... kāraṇānī”ti.

200. Dhārentīti lakkhaṇapāṭhaṃ dhārenti, tena lakkhaṇāni te sarūpato jānanti, na pana samuṭṭhānatoti dasseti. Tenāha “no ca kho”tiādi, tena anaññasādhāraṇametam, yadidaṃ mahāpurisalakkhaṇānaṃ kāraṇavibhāvananti dasseti. Kasmā āhāti yathāvuttassa suttassa samuṭṭhānakāraṇaṃ pucchatī, ācariyo “aṭṭhuppattiyā anurūpattā”ti vatvā tamevassa aṭṭhuppattiṃ vitthārato dassetuṃ “sā panā”tiādimāha. Sabbapāliphulloti sabbaso samantato vikasitapuppho. Vikasanameva hi pupphassa nipphatti. Pāricchattako viyāti anussavaladdhamattaṃ gahetvā vadanti. Uppajjatīti labbhati, nibbattatīti attho.

Yena kammenāti yena kusalakammunā. Yaṃ nibbattanti yaṃ yaṃ lakkhaṇaṃ nibbattaṃ. Dassanatthanti tassa tassa kusalakammassa sarūpato, kiccato, pavattiākāravisesato, paccayato, phalavisesato ca dassanatthaṃ, eteneva paṭipāṭiyā uddiṭṭhānaṃ lakkhaṇānaṃ asamuddesakāraṇavibhāvanāya kāraṇaṃ dīpitaṃ hoti samānakāraṇānaṃ lakkhaṇānaṃ ekajjhaṃ kāraṇadassanavasena pavattattā. Evamāhāti “bāhirakāpi isayo dhārentī”tiādinā iminā iminā pakārena āha.

Suppatitṭhitapādatālakkhaṇavaṇṇanā

201. “Purimaṃ jātinti purimāyaṃ jātiyaṃ, bhummatthe etaṃ upayogavacana”nti vadanti. “Pubbe nivutthakkhandhasantāne ṭhito”ti vacanato accantasamyoge vā upayogavacanaṃ. Yattha yattha hi jātiyaṃ mahāsatto puñṇakammaṃ kātuṃ ārabhati, ārabhato paṭṭhāya accantameva tattha puñṇakammappasuto hoti. Tenāha “daḷhasamādāno”tiādi. Sesapadadvayepi ese va nayo. Nivutthakkhandhā “jātī”ti vuttā khandhavinimuttāya jātiyā abhāvato, nibbattilakkhaṇassa ca vikārassa idha anupayujjanato. Jātavasenāti jāyanavasena. “Tathā”ti iminā “pubbe nivutthakkhandhā”ti imaṃ padaṃ upasaṃharati. Bhavanavasenaṃ paccayato nibbattanavasena. Nivutthavasenaṃ nivusitatāvasena. Ālayatṭhenāti āvasitabhāvena. Nivāsatto hi niketattho.

Tatthāti devalokādimhi. Ādi-saddena ekaccaṃ tiracchānayaṇiṃ saṅgaṇhāti. Na sukaranti devagatiyā ekantasukhatāya, duggatiyā ekantadukkhatāya, dukkhabahulatāya ca puñṇakiriyaṃ okāso na sulabharūpo paccayasamavāyassa dullabhabhāvato, uppajjamānā ca sā ulārā, vipulā ca na hotīti gativasenāpi khattavisesatā icchitabbā “tiracchānagate dānaṃ datvā sataguṇā dakkhiṇā pāṭikaṅkhitabbā, puthujjanadussīle dānaṃ datvā saḥassaguṇā dakkhiṇā

pāṭikaṅkhitabbā''ti vacanato. Manussagatiyā pana sukhabahulatāya puññakiriyāya okāso sulabharūpo paccayasamavāyassa ca yebhuyyena sulabhabhāvato. Yañca tattha dukkhaṃ uppajjati, tampi visesato puññakiriyāya upanissayo hoti, dukkhūpanisā saddhāti. Yathā hi ayoghanena satthake nipphādiyamāne tassa ekantato aggimhi tāpanaṃ, udakena vā temanaṃ chedanakiriyāsamatthatāya na visesapaccayo, tāpetvā pana samānayogato udakatemanaṃ tassā visesapaccayo, evameva sattasantānassa ekantadukkhasamaṅgitā dukkhabahulatā ekantasukhasamaṅgitā sukhabahulatā ca puññakiriyāsamatthatāya na visesapaccayo, sati pana samānayogato dukkhasantāpane, sukhumabrūhane ca laddhūpanissayā puññakiriyā samatthatāya sambhavati, tathā sati uppajjamānā puññakiriyā mahājutikā mahāvipphārā paṭipakkhacchedanasamatthā hoti. Tasmā manussabhāvo puññakiriyāya visesapaccayo. Tena vuttaṃ ''tattha na sukaraṃ, manussabhūtasseeva sukara''nti.

Atha ''manussabhūtassā''ti ettha ko vacanatto? ''Manassa ussannatāya manussāti, sūrabhāvasatimantatābrahmacariyayogyatādiguṇavasena upacitamanakā ukkaṭṭhaguṇacittāti attho. Ke pana te? Jambudīpavāsino sattavisesā. Tenāha bhagavā

''Tīhi, bhikkhave, ṭhānehi jambudīpakā manussā uttarakuruke ca manusse adhiggaṇhanti deve ca tāvatimse. Katamehi tīhi? Sūrā satimanto idha brahmacariyavāso''ti.

Tathā hi buddhā bhagavanto, paccekabuddhā, aggasāvakā, mahāsāvakā, cakkavattino, aññe ca mahānubhāvā sattā tattheva uppajjanti. Te hi samānarūpādītāya pana saddhiṃ parittadīpavāsīhi itaramahādīpavāsinopi manussā tveva paññāyimsū''ti keci. Apare pana bhaṇanti ''lobhādīhi, alobhādīhi ca sahitassa manassa ussannatāya manussā. Ye hi sattā manussajātikā, tesu visesato lobhādayo, alobhādayo ca ussannā, te lobhādiussannatāya apāyamaggaṃ, alobhādiussannatāya sugatimaggaṃ, nibbānagāmimaggaṃca paripūrenti, tasmā lobhādīhi, alobhādīhi ca sahitassa manassa ussannatāya parittadīpavāsīhi saddhiṃ catudīpavāsino sattavisesā manussāti vuccantī''ti. Lokiyā pana ''manuno apaccabhāvena manussā''ti vadanti. Manu nāma paṭhamakappiko lokamariyādāya ādibhūto sattānaṃ hitāhitavidhāyako kattabbākattabbatāsu niyojanatāvasena pituṭṭhāniyo, yo sāsane ''mahāsammato''ti vuccati amhākaṃ mahābodhisatto, paccakkhato, paramparā ca tassa ovādānusāsaniyaṃ ṭhitā sattā puttasadisatāya ''manussā, mānusā''ti ca vuccanti. Tato eva hi te ''mānavā, manujā''ti ca voharīyanti. Manussabhūtassāti manussesu bhūtassa jātassa, manussabhāvaṃ vā pattassāti attho. Ayañca nayo lokiyamahājanassa vasena vutto. Mahābodhisattānaṃ pana santānassa mahābhinihārato paṭṭhāya kusalahammapaṭipattiyaṃ sammadeva abhisāṅkhatattā tesam sugatiyaṃ, attano uppajjanaduggatiyañca nibbattānaṃ kusalakammaṃ garutamevāti dassetuṃ ''akāraṇaṃ vā eta''ntiādi vuttaṃ.

Evarūpe attabhāveti hatthiādiattabhāve. Ṭhitena katakammaṃ na sakkā sukhena dīpetuṃ loke appaṇṇātarūpattā. Sukhena dīpetuṃ ''asukasmiṃ dese asukasmiṃ nagare asuko nāma rājā, brāhmaṇo hutvā imaṃ kusalakammaṃ akāsī''ti evaṃ suviññāpayabhāvato. Thiraggahaṇoti asithilaggāhī thāmappattaggahaṇo. Niccalaggahaṇoti acañcalaggāhī tattha kenacipi asaṃhāriyo. Paṭikuṭatīti saṃkuṭati, jigucchanavasena vivaṭṭati vā. Pasāriyatīti vitthataṃ hoti vepullaṃ pāpuṇāti.

Taveso mahāsamuddasadisoti eso udakogho teva mahāsamuddasadisoti.

Dīyati etenāti dānaṃ, pariccāgacetanā. Diyyanavasena deyyadhammassa pariyaṭṭaṃ katvā pariccajanavasena dānaṃ. Saṃvibhāgakaṇavasena tasseva attanā saddhiṃ parassa saṃvibhajanavasena saṃvibhāgo, tathāpavattā cetanā. Sīlasamādāneti sīlassa sammadeva ādāne, gahaṇe pavattaneti attho. Taṃ pavattikālena dassento “pūraṇakāle”ti āha. Mātu hito mattheyyo, yassa pana dhammassa vasena so “mattheyyo”ti vuccati, so mattheyyatāti āha “mātu kātābbavatte”ti. Eseva nayo “pettheyyatāyā”tiādīsu. Aññataraññataresūti aññamaññavisitṭhesu aññesu, te pana kusalahāvena vuttā kusalāti āha “evarūpesū”ti. Adhikusalesūti abhivisitṭhesu kusalesu, sā pana abhivisitṭhatā upādāyupādāya hoti. Yaṃ panettha ukkaṃsagataṃ adhikusalaṃ, tadukkaṃsanayena idhāhippetanti taṃ dassetuṃ “atthi kusalā, atthi adhikusalā”tiādi vuttaṃ. Nanu paññāpāramisaṅgahaññasambhārabhūtā kusalā dhammā nipariyāyena sabbaññutaññānapaṭilābhapaccayā kusalā nāma, ime pana mahāpurisalakkhaṇanibbattakā puññasambhārabhūtā kasmā tathā vuttāti? Sabbesampi mahābodhisattasantānagatānaṃ pāramidhammānaṃ sabbaññutaññānapaṭilābhapaccayabhāvato. Mahābhinihārato paṭṭhāya hi mahāpuriso yaṃ kiñci puññaṃ karoti, sabbaṃ taṃ sammāsambodhisamadhigamāyeva pariṇāmeti. Tathā hi sasambhārābyāso, dīghakālābyāso, nirantarābyāso, sakkaccābyāsoti cattāro abyāsā caturadhiṭṭhānaparipūritasambandhā anupubbena mahābodhiṭṭhānā sampajjanti.

Sakimpīti pi-saddena anekavārampi kataṃ vijātiyena antaritaṃ saṅgaṇhāti. Abhiṇhakaṇaṇeti bahulīkārena. Upacitanti uparūpari vaḍḍhitaṃ. Piṇḍikatanti piṇḍaso kataṃ. Rāsīkatanti rāsibhāvena kataṃ. Anekakkhattuñhi pavattiyamānaṃ kusalakammaṃ santāne tathāladhaparibhāvanaṃ piṇḍībhūtaṃ viya, rāsībhūtaṃ viya ca hoti. Vipākaṃ pati saṃhaccakāribhāvattā cakkavālaṃ atisambādhaṃ bhavaggaṃ atinīcaṃ, sace pane taṃ rūpaṃ siyāti adhippāyo. Vipulattāti mahantattā. Yasmā pana taṃ kammaṃ mettākaruṇāsatisampajaññāhi pariggahitatāya durasamussāritaṃ pamāṇakaraṇadhammanti pamāṇarahitatāya “appamāṇa”nti vattabbataṃ arahati, tasmā “appamāṇattā”ti vuttaṃ.

Adhibhavatīti phalassa ulārabhāvena abhibhuyya tiṭṭhati. Atthato paṇītapapaṇītānaṃ bhogaṇaṃ paṭilābho evāti āha “atirekaṃ labhati”ti. Adhigacchatīti vindati, nibbattamānova tena samannāgato hotīti attho. Ekadesena aphasitvā sabbappadesehi phusanato sabbappadesehi phusantiyo etesaṃ pādatalānaṃ santīti “sabbāvantehi pādatalēhī”ti vuttaṃ. Yathā nikkhipane sabbe pādatalappadesā saṃhaccakārino aninnatāya samabhāvato, evaṃ uddharaṇepīti vuttaṃ “samaṃ phusati, samaṃ uddharati”ti. Idāni imassa mahāpurisalakkhaṇassa samadhigamena laddhabbanissandaphalavibhāvanamukhena ānubhāvaṃ vibhāvetuṃ “sacepi hī”tiādi vuttaṃ. Tattha narakanti āvāṭaṃ. Anto pavisati samabhāvāpattiyā. “Cakkalakkhaṇena patiṭṭhātabbatṭhāna”nti idaṃ yaṃ bhūmippadesaṃ pādatalaṃ phusati, tattha cakkalakkhaṇampi phusanavasena patiṭṭhātīti katvā vuttaṃ. Tassa pana tathā patiṭṭhānaṃ suppatiṭṭhitapādatāya evāti suppatiṭṭhitapādatāya ānubhāvakittane “lakkhaṇantarānayaṇaṃ kimatthiya”nti na cintetabbā. Sīlatejenāti sīlappabhāvena. Puññatejenāti kusalappabhāvena. Dhammatejenāti ñāṇappabhāvena. Tīhipi padehi bhagavato buddhabhūtassa dhammā gahitā, “dasannaṃ pāramīna”nti iminā buddhakaradhammā gahitā.

202. Mahāsamuddova sīmā sabbabhūmissarabhāvato.

“Akhilamanimittamakaṇṭaka”nti tīhipi padehi theyyābhāvova vuttoti āha “niccora”ntiādi. Kharasamphassaṭṭhenāti ghaṭṭanena dukkhasamphassabhāvena khilāti. Upaddavapaccayaṭṭhenāti anattahetutāya nimittāti. “Akhila”ntiādinā ekacārīhi corābhāvo vutto, “nirabbuda”nti iminā pana gaṇabandhavasena vicaraṇacorābhāvo vuttoti dassetuṃ “gumbaṃ gumbaṃ hutvā”tiādi vuttaṃ. Avikkhambhanīyoti na vibandhanīyo kenaci appaṭibāhanīyo ṭhānato anikkaḍḍhanīyo. Paṭipakkhaṃ anīṭṭhaṃ atthetīti paccatthiko, etena pākaṭabhāvena virodhaṃ akaronto veripuggalo vutto. Paṭiviruddho amitto paccāmitto, etena pākaṭabhāvena virodhaṃ karonto veripuggalo vutto. Vikkhambhetuṃ nāsakkhiṃsu, aññadatthu sayameva vighātabhasanaṃ pāpuṇiṃsu ceva sāvakattaṇca pavedesuṃ.

“Kamma”ntiādīsu kammaṃ nāma buddhabhāvaṃ uddissa katūpacito lakkhaṇasaṃvattaniyo puññasambhāro. Tenāha “satasahassakappādhikānī”tiādi. Kammasarikkhakaṃ nāma tasseva puññasambhārassa karaṇakāle kenaci akampanīyassa daḥhāvatthitabhāvassa anucchaviko suppatiṭṭhitapādatāsaṅkhātassa lakkhaṇassa parehi avikkhambhanīyatāya ñāpakanimittabhāvo, svāyaṃ nimittabhāvo tasseva lakkhaṇassāti aṭṭhakathāyaṃ “kammasarikkhakaṃ nāma...pe... mahāpurisalakkhaṇa”nti vuttaṃ. Ṭhānagamanesu pādānaṃ daḥhāvatthitabhāvo lakkhaṇaṃ nāma. Pādānaṃ bhūmiyaṃ samaṃ nikkhipanaṃ, pādatalānaṃ sabbabhāgehi phusanaṃ, samameva uddharaṇaṃ, tasmā suṭṭhu samaṃ sabbabhāgehi patiṭṭhitā pādā etassāti suppatiṭṭhitapādo, tassa bhāvo suppatiṭṭhitapādatāti vuccati lakkhaṇaṃ. Suṭṭhu samaṃ bhūmiyā phusaneneva hi nesaṃ tattha daḥhāvatthitabhāvo siddho, yaṃ “kammasarikkhaka”nti vuttaṃ. Lakkhaṇānisamsoti lakkhaṇapaṭilābhassa udrayo, lakkhaṇasaṃvattaniyassa kammaṃ ānisamsaphalanti attho. Nissandaphalaṃ pana heṭṭhā bhāvitameva.

203. Kammādhedeti kammakammasarikkhakalakkhaṇa lakkhaṇānisamsavisaññite vibhāge. Gāthābandhaṃ sandhāya vuttaṃ, attho pana apubbaṃ natthīti adhippāyo. Porāṇakattherāti aṭṭhakathācariyā. Vaṇṇanāgāthāti thomanāgāthā vuttamevatthaṃ gahetvā thomanāvasena pavattattā. Aparabhāge therā nāma pālīyaṃ, aṭṭhakathaṇca potthakāropanavasena samāgatā mahātherā, ye sātṭhakathaṃ piṭakattayaṃ potthakāruḷhaṃ katvā saddhammaṃ addhaniyaciraṭṭhitikaṃ akaṃsu. Ekapadikoti “daḥhasamādāno ahoṣī”tiādi pāṭhe ekekapadagāhī. Atthuddhāroti tadatthassa sukhaggahaṇatthaṃ gāthābandhavasena uddharaṇato atthuddhārabhūto, tayidaṃ pālīyaṃ āgatapadāni gahetvā gāthābandhavasena tadatthavicāraṇabhāvadassanaṃ, na pana dhammabhaṇḍāgārikaṇa ṭhapitabhāvaapaṭikkhipananti daṭṭhabbaṃ.

Kusaladhammānaṃ vacīsaccassa bahukārataṃ, tappaṭipakkhassa ca musāvādassa mahāsāvajjataṃ dassetuṃ anantameva kusalakammamāpathadhamme vadantopi tato vacīsaccaṃ nīharitvā katheti sacceti vā sannidhāneva “dhamme”ti vuccamānā kusalakammamāpathadhammā eva yuttāti vuttaṃ “dhammeti dasakusalakammamāpathadhamme”ti. Gobalībaddaṇāyena vā ettha attho veditabbo. Indriyadamaneti indriyasamvare. Kusalakammamāpathaggaṇenassa vārittasīlameva gahitanti itarampi saṅgahetvā dassetuṃ saṃyamasseva gahaṇaṃ katanti “saṃyameti sīlasaṃyame”ti vuttaṃ. Suci vuccati puggalo yassa dhammassa vasena, taṃ soceyyaṃ, kāyasucaritādi. Etasseva hi vibhāgassa dassanatthaṃ vuttampi cetam puna vuttaṃ, manosoceyyaggahaṇena vā jhānādiuttarimanussadhammānampi saṅgaṇhanatthaṃ soceyyaggahaṇaṃ.

Ālayabhūranti samathavipassanānaṃ adhiṭṭhānabhūtaṃ. Uposathakammanti uposathadivase samādiyitvā samācaritabbaṃ puññakammaṃ uposatho sahacaraṇāyena. “Avihimsāyāti sattānaṃ aviheṭhanāyā”ti vadanti, taṃ pana sīlaggahaṇeneva gahitaṃ. Tasmā avihimsāyāti karuṇāyāti attho. Avihimsāggahaṇeneva cettha appamaññāsāmaññaṇa cattāropi brahmavihārā upacārāvatthā gahitā lakkhaṇahāranayena. Sakalanti anavasesaṃ paripuṇṇaṃ. Evamettha kāmāvacarattabhāvapariyāpannattā lakkhaṇassa taṃsaṃvattanikakāmāvacarakusaladhammā eva pāramitāsaṅghapūññasambhārabhūtakāyasucaritādīhi dvādasadhā vibhattā eva. Gāthāyaṃ “sacce”tiādinā dasadhā saṅgayha dassitā. Esa nayo sesalakkhaṇepi.

Aṃnubhīti gāthāsukhatthaṃ akāraṃ sānunāsikaṃ katvā vuttaṃ. Byañjanāni lakkhaṇāni ācikkhantīti veyañjanikā. Vikkhambhetabbanti paṭibāhitabbaṃ tassāti mahāpurisassa, tassa vā mahāpurisalakkhaṇassa. Lakkhaṇasīsenā cettha taṃsaṃvattanikapūññasambhāro vuccati.

Pādatalacakkalakkaṇavaṇṇanā

204. Bhayaṃ nāma bhīti, taṃ pana ubbijjanākārena, uttasanākārena ca pavattiyā duvidhanti āha “ubbegabhayañceva uttāsabhayañcā”ti. Tadubhayampi bhayaṃ vibhāgena dassetuṃ “tatthā”tiādi vuttaṃ. Apanūditāti yathā corādayo viluppanabandhanādīni parassa na karonti, katañca paccāharaṇādinā paṭipākatikaṃ hoti, evaṃ yathā ca caṇḍahatthiādayo dūrato parivajjitā honti, aparivajjite tassa yathā ṭhāne ṭhitehi abhibhavo na hoti, evaṃ apanūditā. Ativāhetīti atikkāmeti. Taṃ ṭhānanti taṃ sāsāṅkatṭhānaṃ. Asakkontānanti upayogatthe sāmivacanaṃ, asakkonteti attho. Asakkontānanti vā anādare sāmivacanaṃ. Saha parivārenāti saparivāraṃ. Tattha kiñci deyyadhammaṃ dento yadā tassa parivārabhāvena aññampi deyyadhammaṃ deti, evaṃ tassa taṃ dānamayaṃ puññaṃ saparivāraṃ nāma hoti.

Tamatthaṃ vitthārena dassetuṃ “tattha anna”ntiādi vuttaṃ. Tattha yathā deyyadhammaṃ tassa annadānassa parivāro, evaṃ tassa sakkaccakaraṇaṃ pīti dassento “atha kho”tiādimāha. Yāgubhattaṃ datvāva adāsīti yojanā. Esa nayo ito paratopi. Suttaṃ vaṭṭetīti cīvarassa sibbanasuttakaṃ duvaṭṭativatṭādivasena vaṭṭitaṃ akāsi. Rajananti alliādirajanavatthūṃ. Paṇḍupalāsanti rajanupagameva paṇḍuvaṇṇaṃ palāsaṃ.

Heṭṭhimānīti annādīni cattāri. Nisadaggahaṇeneva nisadapotopi gahito. Cīnapitṭhaṃ sindhurakacuṇṇaṃ. Kojavanti uddalomiekantalomiādikojavattharaṇa. Suvibhattaantarānīti suṭṭhu vibhattaantarāni, etena cakkāvayavatṭhānānaṃ suparicchinnaṃ dasseti.

Laddhābhisekā khattiyā attano vijite visavitāya brāhmaṇādike catūhi saṅghavatthūhi rañjetuṃ sakkonti, na itarāti āha “rājānoti abhisittā”ti. Rājato yathāladdhagāmanigamādiṃ issaravatāya bhuñjantīti bhojakā, tādiso bhogo etesaṃ atthi, tattha vā niyuttāti bhogikā, te eva “bhogiyā”ti vuttā. Saparivāraṃ dānanti vuttanayena saparivāradānaṃ. Jānātūti “sadevako loko jānātū”ti iminā viya adhippāyena nibbattaṃ cakkalakkaṇanti lakkhaṇasseva kamma sarikkhatā dassitā. Evaṃ sati tikameva siyā, na catukkaṃ, tasmā cakkalakkaṇassa mahāparivāratāya ñāpakanimittabhāvo kamma sarikkhakaṃ nāma. Tenevāha “saparivāraṃ...pe... jānātūti nibbatta”nti. “Dīghāyukatāya taṃ nimitta”nti ca vakkhati, tathā “taṃ

lakkhaṇaṃ bhavati tadatthajotaka”nti ca. Nissandaphalaṃ pana paṭipakkhābhībhavo daṭṭhabbo. Tenevāha gāthāyaṃ “sattumaddano”ti.

205. Etanti etaṃ gāthābandhabhūtaṃ vacanaṃ, taṃ panatthato gāthā evāti āha “imā tadatthaparidīpanā gāthā vuccantī”ti.

Puratthāti vā “pure”ti vuttatopi pubbe. Yasmā mahāpuriso na atītāya ekajātiyaṃ, nāpi katipayajātisu, atha kho purimapurimatarāsu tathāva paṭipanno, tasmā tattha paṭipattiṃ dassetuṃ “pure puratthā”ti vuttaṃ. Imissāpi jātiyaṃ atītakālavasena “purepuratthā”ti vattuṃ labbhāti tato visesanatthaṃ “purimāsu jātisū”ti vuttanti āha “imissā”tiādi. Keci “imissā jātiyā pubbe tusitadevaloke katakammaṃ paṭikkhepavacana”nti vadanti, taṃ tesāṃ matimattaṃ tattha tādisassa katakammaṃ abhāvato. Apanūdanoti apanetā. Adhimuttoti yuttapayutto.

Puññakammenāti dānādipuññakammena. Evaṃ santeti satamattena puññakammena ekekaṃ lakkhaṇaṃ nibbatteyya, evaṃ sati. Na rocayiṃsūti kevalaṃ satamattena puññakammena lakkhaṇanibbattiṃ na rocayiṃsu aṭṭhakathācariyā. Kathaṃ pana rocayiṃsūti āha “anantesu panā”tiādi. Ekekaṃ kammanti ekekaṃ dānādipubbakammaṃ. Ekekaṃ sataguṇaṃ katvāti anantāsu lokadhātūsu yattakā sattā, tehi sabbehi paccekaṃ satakkhattuṃ katāni dānādipuññakammāni yattakāni, tato ekekaṃ puññakammaṃ mahāsattena sataguṇaṃ kataṃ “sata”nti adhippettaṃ, tasmā idha sata-saddo bahubhāvapariyāyo, na saṅkhyāvacanoti dasseti “satagghi sataṃ devamanussā”tiādīsu viya. Tenāha “tasmā satapuññalakkhaṇoti imamatthaṃ rocayiṃsū”ti.

Āyatapaṇhitādīlakkhaṇavaṇṇanā

206. Sarasacuti nāma jātassa sattassa yāvajīvaṃ jīvitvā pakatiyā maraṇaṃ. Ākaḍḍhajiyyassa dhanudaṇḍassa viya pādānaṃ antomukhaṃ kuṭilatāya antovaṅkapādatā. Bahimukhaṃ kuṭilatāya bahivaṅkapādatā. Pādatalassa majjhe ūnatāya ukkuṭikapādatā. Aggapādena khañjanakā aggakoṇḍā. Paṇhippadesena khañjanakā paṇhikoṇḍā. Unnatakāyenāti anonatabhāvena samussitasarīrena. Muṭṭhikatahatthāti āvudhādīnaṃ gahaṇatthaṃ katamuṭṭhihatthā. Phaṇahatthakāti aññaṃaññaṃ saṃsaṭṭhaṅgulihatthā. Idamettha kamma sarikkhakanti idaṃ imesaṃ tiṇṇampi lakkhaṇānaṃ tathāgatassa dīghāyukatāya ñāpakanimittabhāvo ettha āyatapaṇhitā, dīghaṅgulitā brahmajugattatāti etasmiṃ lakkhaṇattaye kamma sarikkhakattaṃ. Nissandaphalaṃ pana anantarāyatādi daṭṭhabbaṃ.

207. Bhāyitabbavatthunimittaṃ uppajjamānampi bhayaṃ attasinehahetukaṃ pahīnasinehassa tadabhāvatoti āha “yathā mayhaṃ maraṇato bhayaṃ mama jīvitaṃ piya”nti. Suciṇṇenāti suṭṭhu katūpacitena sucaritakammunā.

Cavitvāti saggato cavitvā. “Sujātagatto subhujo”ti ādayo sarīrāvayavaguṇā imehi lakkhaṇehi avinābhāvinoti dassetuṃ vuttā. Cirayapanāyāti attabhāvassa cirakālaṃ pavattanāya. Tenāha “dīghāyukabhāvāyā”ti. Tatoti cakkavattī hutvā yāpanato. Vasippattoti jhānādīsu vasībhāvañceva cetovasībhāvañca patto hutvā, kathaṃ iddhibhāvanāya iddhipādabhāvanāyāti attho. Yāpeti cirataranti yojanā.

Sattussadatālakkhaṇavaṇṇanā

208. Raso jāto etesanti rasiṭāni, mahārasāni. Tenāha “rasasampannāna”nti. Piṭṭhakhajjakādīnīti pūpasakkhalimodakādīni. Ādi-saddena pana kadaliphalādiṃ saṅgaṇhāti. Piṭṭhaṃ pakkipitvā pacitabbapāyasaṃ piṭṭhapāyasaṃ. Ādi-saddena tathārūpabhojjayāguādiṃ saṅgaṇhāti.

Idha kammasarikkhakaṃ nāma sattussadatālakkaṇassa paṇītalābhitāya ṇāpakanimittabhāvo. Iminā nayena tattha tattha lakkaṇe kammasarikkhakaṃ niddhāretvā yojetabbaṃ.

209. Uttamo aggarasadāyakoti sabbasattānaṃ uttamo lokanātho aggānaṃ paṇīṭānaṃ rasānaṃ dāyako. Uttamānaṃ aggarasānanti paṇītesupi paṇītarasānaṃ. Khajjabhojjādijotakanti khajjabhojjādilābhajotakaṃ. Lābhasaṃvattanikassa kammaṃ phalaṃ “lābhasaṃvattanika”nti kāraṇūpacārena vadati. Tadattahajotakanti vā tassa paṇītabhojanadāyakattasaṅkhātassa atthassa jotakaṃ. Tadādhigacchatīti ettha ā-kāro nipātamattanti āha “taṃ adhigacchatī”ti. Lābhiruttamanti ra-kāro padasandhikaro.

Karacaraṇādilakkaṇavaṇṇanā

210. Pabbajitaparikkhāraṃ pattacīvarādiṃ gihiparikkhāraṃ vatthāvudhayānasayanādiṃ.

Sabbanti sabbāṃ upakāraṃ. Makkhetvā nāseti makkhibhāve ṭhatvā. Tena viya makkhetīti satadhotatena makkheti viya. Atthasaṃvaḍḍhanakathāyāti hitāvahakathāya. Kathāgahaṇaṇcetta nidassanamattaṃ. Paresaṃ hitāvaho kāyapayogopi atthacariyā. Aṭṭhakathāyaṃ pana vacīpayogavaseneva atthacariyā vuttā.

Samānattatāyāti sadisabhāve samānatṭhāne ṭhapanena, taṃ panassa samānatṭhāne ṭhapanāṃ attasadisatākaraṇaṃ, sukkena ekasambhogatā, attano sukhupattiyāṃ; tassa ca dukkhupattiyāṃ tena attano ekasambhogatāti āha “samānasukhadukkhabhāvenā”ti. Sā ca samānasukhadukkhātā ekato nisajjādīnā pākāṭā hotīti taṃ dassento “ekāsane”tiādimāha. Na hi sakkā ekaparibhogō kātuṃ jātīyā hīnattā. Tathā akariyamāne ca so kujjhati bhogena adhikattā, tasmā dussaṅgaho. Na hi so ekaparibhogaṃ icchati jātīyā hīnabhāvato. Na akariyamāne ca kujjhati bhogena hīnabhāvato. Ubhohīti jātibhogehi. Sadisopi susaṅgaho ekasadisabhāvene va itarena saha ekaparibhogassa paccāsīsāya, akaraṇe ca tassa kujjhanassābhāvato. Adīyamānēpi kismiñci āmise akariyamānēpi saṅgahe. Na pāpakena cittaṇa passati pesalabhāvato. Tato eva paribhogopi...pe... hoti. Evarūpanti gihi ce, ubho hi sadisaṃ; pabbajito ce, sīlavantanti adhippāyo.

Susaṅgahitāva hontīti suṭṭhu saṅgahitā eva honti daḷhabhattibhāvato. Tenāha “na bhijjantī”ti.

Dānādisaṅgahakammanti dānādibhedāṃ parasaṅgaṇhanavasena pavattaṃ kusalakammaṃ.

211. Anavaññātena aparibhūtena sambhāvitena. Pamodo vuccati hāso, na appamodenāti ettha paṭisedhadvayena so eva vutto. So ca odagyasabhāvattā na dīno dhammūpasañhitattā na gabbhayuttoti āha “na dīnena na gabbhitenāti attho”ti. Sattānaṃ agaṇhanaguṇenāti yojanā.

Atiruciranti ativiya rucirakatam, tam pana passantānam pasādāvahanti āha “supāsādika”nti. Suṭṭhu chekanti ativiya sundaram. Vidhātābboti vidhātum sandisitum sakkuṇeyyo. Piyam vadatīti piyavadū yathā “sabbavidū”ti. Sukhameva sukhatā, tam sukhatam. Dhammañca anudhammañcāti lokuttaradhammañceva tassa anurūpapubbabhāgadhammañca.

Ussaṅkhapādādilakkhaṇavaṇṇanā

212. “Atthūpasamhita”nti iminā vaṭṭanissitā dhammakathā vuttāti āha “idhalokaparalokatthanissita”nti. “Dhammūpasamhita”nti iminā vivaṭṭanissitā, tasmā dasakusalakammamāpathā vivaṭṭasannissayā veditabbā. Nidaṃsesīti sandassesīte dhamme paccakkhe katvā pakāsesi. Nidaṃsanakathanti pākāṭakaraṇakatham. Jetṭhatṭhena aggo, pāsamsatṭhena seṭṭho, pamukhatṭhena pāmokkho, padhānatṭhena uttamo, hitasukhatthikehi pakārato varaṇīyato rajānīyato pavaroti evaṃ atthavisesavācīnampi “aggo”tiādīnam padānam bhāvatthassa bhedābhāvato “sabbāni aññamaññavevacanāni”ti āha.

Uddhaṅgamanīyāti suṇantānam uparūpari visesaṃ gamentīti uddhaṅgamanīyā. Saṅkhāya adho piṭṭhipādasamīpe eva patiṭṭhitattā adhosaṅkhā pādā etassāti adhosaṅkhapādo. Saṅkhāti ca gopphakānamidaṃ nāmaṃ.

213. Dhammadānayaññanti dhammadānasaṅkhātā yaññaṃ.

Suṭṭhu saṇṭhitāti sammadeva saṇṭhitā. Piṭṭhipādassa upari pakatīaṅgulena caturaṅgule jaṅghāpadese nigūḷhā apaññaṃyamaṇarūpā hutvā ṭhitāti attho.

Enijaṅghalakkhaṇavaṇṇanā

214. Sippanti sikkhitabbaṭṭhena “sippa”nti laddhanāmaṃ sattānam jīvikāhetubhūtaṃ ājīvaividhiṃ. Jīvikattham, sattānam upakāratthañca veditabbaṭṭhena vijjā, mantasatthādi. Caranti tena sugatiṃ, sukhañca gacchantīti caraṇam. Kammasakataññaṃ uttarapadalopena “kamma”nti vuttanti āha “kammanti kammasakatajānanapañña”ti. Tāni cevāti pubbe vuttahatthiādīni ceva. Satta ratanānīti muttādīni satta ratanāni. Ca-saddena rañño upabhogabhūtānam vatthaseyyādīnam saṅgaho. Rañño anucchavikānīti rañño paribhuṇjanayogyāni. Sabbesanti “rājārahāni”tiādīnā vuttānam sabbesaṃyeva ekajjhaṃ gahaṇam. Buddhānam parisā nāma odhiso anodhiso ca samitapāpā, tathatthāya paṭipannā ca hotīti vuttaṃ “samaṇānam koṭṭhāsabhūtā catasso parisā”ti.

Sippādivācananti sippānam sikkhāpanam. Pāḷiyampi hi “vācetā”ti vācanasīsena sikkhāpanam dassitam. Ukkuṭikāsananti tamtamveyyāvaccakaraṇena ukkuṭikassa nisajjā. PayoJanavasena gehato geham gāmato gāmaṃ jaṅghāyo kilamētvā pesanam jaṅghapesanikā. Likhitvā pātitaṃ viya hoti aparipuṇṇabhāvato. Anupubbauggatavaṭṭitanti gopphakaṭṭhānato paṭṭhāya yāva jāṇupadesā maṃsūpacayassa anukkamena samantato vadḍhitattā anupubbena uggataṃ hutvā suvaṭṭitam. Enijaṅghalakkhaṇanti saṇṭhānamattena eṇimigajaṅghāsadisajaṅghalakkhaṇam.

215. “Yatupaghātāyā”ti ettha ta-kāro padasandhikaro, anunāsikalopena niddesoti āha “ya”ntiādi. “Uddhaggaḷomā sukhumattacotthata”ti vuttattā codakena “kiṃ pana aññaṃ kammena aññaṃ lakkhaṇam nibbattatī”ti codito, ācariyo “na nibbattatī”ti vatvā “yadi evaṃ idha kasmā lakkhaṇantaram kathita”nti antolīnameva codanam

pariharanto “yaṃ pana nibbattatīti...pe... idha vutta”nti āha. Tattha yaṃ pana nibbattatīti yaṃ lakkhaṇaṃ vuccamānalakkhaṇanibbattakena kammunā nibbattati. Taṃ anubyañjanaṃ hotīti taṃ lakkhaṇaṃ vuccamānassa lakkhaṇassa anukūlalakkhaṇaṃ nāma hoti. Tasmā tena kāraṇena idha eñjaṅghalakkhaṇakathane “uddhaggaḷomā sukhumattacotthata”ti lakkhaṇantaraṃ vuttaṃ.

Sukhumacchavilakkhaṇavaṇṇanā

216. Samitapāpaṭṭhena samaṇaṃ, na pabbajjāmattena. Bāhitapāpaṭṭhena brāhmaṇaṃ, na jātimattena.

Mahantānaṃ atthānaṃ pariggaṇhanato mahatī paññā etassāti mahāpañña. Sesapadesupi eseṇa nayoti āha “mahāpaññādīhi samannāgatoti attho”ti. Nānattanti yāhi mahāpaññādīhi samannāgatattā bhagavā “mahāpañña”tiādinā kittiyati, tasmaṃ mahāpaññādīnaṃ idaṃ nānattaṃ ayaṃ vemattatā.

Yassa kassaci visesato arūpadhammassa mahattaṃ nāma kiccasiddhiyā veditabbanti tadassā kiccasiddhiyā dassento “mahante sīlakkhandhe pariggaṇhātīti mahāpañña”tiādimāha. Tattha hetumahantatāya, paccayamahantatāya, nissayamahantatāya, pabhedamahantatāya, kiccamahantatāya, phalamahantatāya, ānisaṃsamahantatāya ca sīlakkhandhassa mahantabhāvo veditabbo. Tattha hetu alobhādayo. Paccayo hirottappasaddhāsativīriyādayo. Nissayo sāvaka bodhipaccekabodhisammāsambodhiniyatatā, taṃsamaṅgino ca purisavisesā. Pabhedo cārittavārittādivibhāgo. Kiccaṃ tadaṅgādivasena paṭipakkhavidhamanaṃ. Ānisaṃso piyamanāpatādi. Ayamettha saṅkhapo, vitthāro pana visuddhimagge, ākaṅkheyyasuttādīsu ca āgatanayeneva veditabbo. Iminā nayena samādhikkhandhādīnampi mahantatā yathārahaṃ vitthāretvā veditabbā. Tṭhānāṭṭhānānaṃ pana mahāvisayatāya, sā bahudhātukasutte āgatanayena veditabbā. Vihārasamāpattiyo samādhikkhandhaniddhāraṇanayena veditabbā. Ariyasaccānaṃ sakalasāsanasaṅgahato, so saccavibhaṅga- taṃsaṃvaṇṇanāsu āgatanayena, satipaṭṭhānā dīnaṃ satipaṭṭhānavibhaṅgādīsu, taṃsaṃvaṇṇanāsu ca āgatanayena, sāmāññaphalānaṃ mahato hitassa, mahato sukhassa, mahato atthassa, mahato yogakkhemassa nibbattibhāvato, santapaṇītanipuṇaatakāvacarapaṇḍitavedanīyabhāvato ca; abhiññānaṃ mahāsambhārato, mahāvisayato, mahākiccato, mahānubhāvato, mahānibbattito ca, nibbānassa madanimmadanādīmahattasiddhito mahantatā veditabbā.

Puthupaññāti etthāpi vuttanayānusārena attho veditabbo. Ayaṃ pana viseso - nānākkhandhesu ñāṇaṃ pavattatīti “ayaṃ rūpakkhando nāma...pe... ayaṃ viññāṇakkhandho nāmā”ti evaṃ pañcannaṃ khandhānaṃ nānākaraṇaṃ paṭicca ñāṇaṃ pavattati. Tesupi “ekavidhena rūpakkhando, ekādasavidhena rūpakkhando. Ekavidhena vedanākkhandho, bahuvidhena vedanākkhandho. Ekavidhena saññākkhandho. Ekavidhena saṅkhārakkhandho. Ekavidhena viññāṇakkhandho, bahuvidhena viññāṇakkhandho”ti evaṃ ekekassa khandhassa atītādibhedavasenāpi nānākaraṇaṃ paṭicca ñāṇaṃ pavattati. Tathā “idaṃ cakkhāyatanaṃ nāma...pe...idaṃ dhammāyatanaṃ nāma. Tattha dasāyatanaṃ kāmāvacarā, dve catubhūmakā”ti evaṃ āyatanaṇaṃ nānattaṃ paṭicca ñāṇaṃ pavattati. Nānādhātūsūti “ayaṃ cakkhudhātu nāma...pe... ayaṃ manoviññādhātu nāma. Tattha soḷasa dhātuyo kāmāvacarā, dve dhātuyo catubhūmikā”ti evaṃ nānādhātūsū ñāṇaṃ pavattati, tayidaṃ upādinna dhātuvāsena vuttaṃ. Paccekabuddhānampi hi

dvinnāṇca aggasāvakānaṃ upādinna-kadhātūsu evaṃ nānākaraṇaṃ paṭicca ñāṇaṃ pavattati, tañca kho ekadesatova, na nippadesato. Anupādinna-kadhātūnaṃ pana lakkhaṇādimmattameva jānanti, na nānākaraṇaṃ. Sabbaññubuddhānameva pana “imāya nāmadhātuyā ussannattā imassa rukkhassa khandho seto, imassa kāḷo, imassa maṭṭho, imassa bahalattaco, imassa tanutaco. Imassa pattaṃ vaṇṇasaṇṭhānādivasena evarūpaṃ. Imassa pupphaṃ nīlaṃ, imassa pītakaṃ, lohitaṃ, odātaṃ, sugandhaṃ, duggandhaṃ. Phalaṃ khuddakaṃ, mahantaṃ, dīghaṃ, vaṭṭaṃ, sasaṇṭhānaṃ, dussaṇṭhānaṃ, maṭṭhaṃ, pharuṣaṃ, sugandhaṃ, duggandhaṃ, madhuraṃ, tittakaṃ, ambilaṃ, kaṭukaṃ, kasāvaṃ. Kaṇṭako tikhiṇo, atikhiṇo, ujuko, kuṭilo, kaṇho, nīlo, odāto hotī”ti dhātunānattaṃ paṭicca ñāṇaṃ pavattati.

Nānāpaṭiccasamuppādesūti ajjhatabhiddhābhedaṭṭha ca nānāpabhedesu paṭiccasamuppādaṅgesu. Avijjādiāṅgāni hi paccekkaṃ paṭiccasamuppādasāññitāni. Tenāha saṅkhārapiṭake “dvādasa paccayā dvādasa paṭiccasamuppādā”ti. Nānāsuññatamanupalabbhesūti nānāsabhāvesu niccasārādivirahitesu suññatabhāvesu tato eva itthipurisaattattaniyādivasena anupalabbhanasabhāvesu pakāresu. Ma-kāro hettha padasandhikaro. Nānāatthesūti atthapaṭisambhidāya visayabhūtesu paccayuppannādivasena nānāvidhesu atthesu. Dhammesūti dhammapaṭisambhidāya visayabhūtesu paccayādivasena nānāvidhesu dhammesu. Niruttisūti tesamyeva atthadhammānaṃ niddhāraṇavacanasaṅkhātesu nānāniruttisu. Paṭibhānesūti atthapaṭisambhidādīsūti visayabhūtesu “imāni ñāṇāni idamatthajotakāni”ti tathā tathā paṭibhānato upatitṭhanato “paṭibhānāni”ti laddhanāmesu nānāñāṇesu. “Puthunānāsīlakkhandhesū”tiādīsūti sīlassa puthuttaṃ vuttameva, itaresaṃ pana vuttanayānusārena suviññeyyattā pākāṭameva. Yaṃ pana abhinnaṃ ekameva nibbānaṃ, tattha upacārasena puthuttaṃ gahetabbanti āha “puthujjanasādhāraṇe dhamme samatikkammā”ti, tenassa madanimmadanādipariyāyena puthuttaṃ paridīpitaṃ hoti.

Evaṃ visayavasena paññāya mahattaṃ, puthuttaṃ dassetvā idāni sampayuttadhammasena hāsabhāvaṃ, pavattiākārasena javanabhāvaṃ, kiccavasena tikkhādibhāvaṃ dassetvā “katamā hāsapaññā”tiādī vuttaṃ. Tattha hāsabahuloti pītibahulo. Sesapadāni tasseva vevacanāni. Sīlaṃ paripūretīti haṭṭhapahaṭṭho udaggudaggo hutvā ṭhapetvā indriyasamvāraṃ tassa viṣuṃ vuttattā anavasesasīlaṃ paripūreti. Pītisomanassasahagatā hi paññā abhirativasena ārammaṇe phullitavikasitā viya pavattati, na evaṃ upekkhāsahagatā. Puna sīlakkhandhanti ariyasīlakkhandhamāha. “Samādhikkhandha”ntiādīsūpi eseṇa nayo.

Sabbaṃ taṃ rūpaṃ aniccato khippaṃ javatīti yā rūpadhamme “aniccā”ti sīghavegena pavattati, paṭipakkhadūrabhāvena pubbābhisaṅkhārassa sātisaṃyattā indena viṣaṭṭhavajiraṃ viya lakkhaṇaṃ avirajjhantī adandhāyanti rūpakkhandhe aniccalakkhaṇaṃ vegasā paṭivijjhati, sā javanapaññā nāmāti attho. Sesapadesūpi eseṇa nayo. Evaṃ lakkhaṇārammaṇikavipassanāvasena javanapaññaṃ dassetvā balavavipassanāvasena dassetvā “rūpa”ntiādī vuttaṃ. Tattha khayatṭhenāti yattha yattha uppajjati, tattha tattheva bhijjanato khayasabhāvattā. Bhayatṭhenāti bhayānakabhāvato. Asārakatṭhenāti asārakabhāvato attasāravirahato, niccasārādivirahato ca. Tulayitvāti tulanabhūtāya vipassanāpaññāya tuletva. Tīrayitvāti tāya eva tīraṇabhūtāya tīrayitva. Vibhāvayitvāti yāthāvato pakāsetvā paccakkhaṃ katvā. Vibhūtaṃ katvāti pākāṭaṃ katvā. Rūpanirodheti

rūpakkhandhanirodhahetubhūte nibbāne ninnapoṇapabbhārabhāvena. Idāni sikhāppattavipassanāvasena javanapaññaṃ dassetuṃ puna “rūpa”ntiādi vuttaṃ. “Vuṭṭhānagāminivipassanāvasenā”ti keci.

Ñāṇassa tikkhābhāvo nāma savisesaṃ paṭipakkhapahānena veditabboti. “Khippaṃ kilese chindatīti tikkhapañña”ti vatvā te pana kilese vibhāgena dassento “uppannaṃ kāmavitakka”ntiādimāha. Tikkhapaññaṃ khippābhiññaṃ hoti, paṭipadā cassa na calatīti āha “ekasmiṃ āsane cattāro ariyamaggā...pe... adhigatā hontī”tiādi.

“Sabbe saṅkhārā aniccā dukkhā vipariṇāmadhammā, saṅkhatā paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā nirodhadhammā”ti yāthāvato dassanena saccappaṭivedho ijhati, na aññathāti kāraṇamukhena nibbedhikapaññaṃ dassetuṃ “sabbasaṅkhāresu ubbegabahulo hotī”tiādi vuttaṃ. Tattha ubbegabahuloti vuttanayena sabbasaṅkhāresu abhiṇhapavattasaṃvego. Uttāsabahuloti ñāṇuttāsavasena sabbasaṅkhāresu bahuso utrāsamānaso, etena ādīnavānupassanamāha. “Ukkaṇṭhanabahulo”ti pana iminā nibbidānupassanamāha, “aratibahuloti”tiādinā tassā eva aparāparuppattiṃ. Bahimukhoti sabbasaṅkhārato bahibhūtaṃ nibbānaṃ uddissa pavattañāṇamukho, tathā vā pavattitavimokkhamukho. Nibbijjhaṇaṃ nibbedho, so etissā atthi, nibbijjhatīti vā nibbedhikā, sā eva paññaṃ nibbedhikapaññaṃ. Yaṃ panettha atthato avibhattaṃ, taṃ heṭṭhā vuttanayattā, uttānatthattā ca suviññeyyameva.

217. Pabbajitaṃ upāsītāti ettha yādisaṃ pabbajitaṃ upāsato paññaṃ paṭilābho hoti, taṃ dassetuṃ “paṇḍitaṃ pabbajita”nti vuttaṃ. Upāsanañcettha upaṭṭhānavasena icchitaṃ, na upanīśīdanamattenāti āha “payirupāsītā”ti. Atthanti hitaṃ. Abbhantaṃ karitvāti abbhantaragataṃ katvā. Tenāha “atthayutta”nti. Bhāvanapuṃsakaniddeso cāyaṃ, hitūpasañhitaṃ katvāti attho. Antara-saddo vā cittapariyāyo “yassantarato na santi kopā”tiādisu viya. Tasmā atthantaroti hitajjhāsayoti attho.

Paṭilābhatthāya gatenāti paṭilābhatthāya pavattena, paṭilābhasaṃvattaniyenāti attho. Uppāde ca nimitte ca chekāti uppādaavidhimhi ceva nimittavidhimhi ca kusalā. Uppādanimittakovidatāsīsena cettha lakkhaṇakosallameva dasseti. Atha vā sesalakkhaṇānaṃ nibbattiyā buddhānaṃ, cakkavattīnañca uppādo anumīyati, yāni tehi laddhabbaānisaṃsāni nimittāni, tasmīṃ uppāde ca nimitte ca anuminanādivasena chekā nipuṇāti attho. Ñatvā passissatīti ñāṇena jānitvā passissati, na cakkhuviññāṇenāti adhippāyo.

Atthānusāsanīsūti atthānaṃ hitānaṃ anusāsanīsu. Yasmā anattapaṭivajjanapubbikā sattānaṃ atthapaṭipatti, tasmā anattahopi paricchijja gahetabbo, jānitabbo cāti vuttaṃ “atthānattham pariggāhakāni ñāṇāni”ti, yato “āyupāyakosallaṃ viya apāyakosallampi icchitabba”nti vuttaṃ.

Suvaṇṇavaṇṇalakkaṇavaṇṇanā

218. Paṭisaṅkhānabalena kodhavinayena akkodhano, na bhāvanābalenāti dassetuṃ “na anāgāmaggenā”tiādi vuttaṃ. Evaṃ akkodhavasikattāti evaṃ maghamāṇavo viya na kodhavasam gatattā. Nābhisajjīti kujjhanavaseneva na abhisajji. Yañhi kodhassa uppattiṭṭhānabhūte ārammaṇe upanāhassa paccayabhūtaṃ kujjhanavasena abhisajjanaṃ, taṃ idhādhippetam, na lubbhanavasena. Tenāha “kuṭṭhilaṇṭhako viyā”tiādi. So hi yattha laggati, taṃ khobhento eva laggati. Tattha

tatthāti tasmim tasmim mammatthāne. Mammanti phutthamattepi rujjanatthānaṃ. Pubbuppattikoti paṭhamuppanno. Tato balavataro byāpādo laddhāsevanatāya cittassa byāpajjanato. Tato balavatarā patitthiyanāti sātisayaṃ laddhāsevanatāya tato byāpādāvatthāyapi balavatarā patitthiyanā paccatthikabhāvena thāmappattito.

Sukhumattharaṇādīti ādi-saddena paṇītabhojanīyādīnampi saṅgaho daṭṭhabbo bhojanadānassapi vaṇṇasampadānimittabhāvato. Tenāha bhagavā “bhojanaṃ bhikkhave dadamāno dāyako paṭiggāhakānaṃ...pe... āyuraṃ deti, vaṇṇaṃ deti”ti tathā ca vakkhati “āmisadānena vā”ti.

219. Ti adāsi. Devoti meggho, pajjunno eva vā. Varataroti uttamataro. Pabbajjāya visadisāvatthādi bhāvato na pabbajjāti apabbajjā, gihibhāvo. Acchādentī kopīnaṃ paṭicchādentī etehīti acchādanāni, nivāsanāni, tesam acchādanānañceva sesa vatthānañca kojavādi uttamapāvuraṇānañca. Vināsoti katassa kammaṃ avipaccitvā vināso.

Kosohitavatthaguyhalakkhaṇavaṇṇanā

220. Samānetāti sammadeva ānetā samāgametā. Rajje patiṭṭhitena sakkā kātuṃ bahubhatikasseva ijjhanato. Kattā nāma natthīti vajjaṃ paṭicchādentīti ānetvā sambandho, karonti vajjapaṭicchādanakammanti vā. Nanu vajjapaṭicchādanakammaṃ nāma sāvajjanti? Saccaṃ sāvajjaṃ saṃkiliṭṭhacittena paṭicchādentassa, idaṃ pana asaṃkiliṭṭhacittena parassa uppajjanakaanattamaṃ pariharaṇavasena pavattaṃ adhippetamaṃ. “Ñātisaṅgamaṃ karontenā”ti etena ñātattacariyāvasena taṃ kammaṃ pavattatīti dasseti.

221. Amittatāpanāti amittānaṃ tapanasīlā, amittatāpanaṃ hotu vā mā vā evaṃsabhāvāti attho. Na hi cakkavattino puttānaṃ amittā nāma keci honti, ye te bhaveyyuṃ, cakkānubhāveneva sabbepi khattiyādayo anuvattakā tesam bhavanti.

Paṭhamabhāṇavāraṇṇanā niṭṭhitā.

Parimaṇḍalādilakkhaṇavaṇṇanā

222. Samanti samānaṃ. Tena tena loke viññātaguṇena samaṃ samānaṃ jānāti, yato tattha paṭipajjanavidhināva itarasmim paṭipajjati. Sayam jānātīti aparaneyyo hutvā sayameva jānāti. Purisaṃ jānātīti vā “ayaṃ seṭṭho, ayaṃ majjhimo, ayaṃ nihīno”ti taṃ taṃ purisaṃ yāthāvato jānāti. Purisavisesaṃ jānātīti tasmim tasmim purise vijjamānaṃ visesaṃ jānāti, yato tattha tattha anurūpadānapadānādipaṭipattiyā yuttapattakārī hoti. Tenāha “ayamidamarahatī”tiādi.

Sampattipaṭilābhatthēnāti diṭṭhadhammikādisampattīnaṃ paṭilābhāpanatthēna. Samasaṅgahakammanti samaṃ jānitvā tadanurūpaṃ tassa tassa saṅgaṇhanakammaṃ.

223. Tulayitvāti tīrayitvā. Paṭivicitvāti vīmaṃsitvā. Nipuṇayogato nipuṇā, ativiya nipuṇā atinipuṇā, sā pana tesam nipuṇatā saṅhasukhumā paññāti āha “sukhumapaññā”ti.

Sīhapubbaddhakāyādilakkhaṇavaṇṇanā

224. Khemakāmoti anupaddavakāmo. Kammassakatāññaṇaṃ sattānaṃ vaḍḍhiāvahaṃ sabbasampattividhāyakanti āha “paññāyāti kammassakatāpaññāyā”ti.

Samantaparipūrānīti samantato sabbabhāgehi paripuṇṇāni. Tato eva ahīnāni anūnāni. Dhanādīhīti dhanadhaññādīhi.

225. Okappanasaddhā saddheyyavattthum okkanditvā pakkhanditvā saddahanasaddhā. Sā eva pasādanīyavattthusmimpi abhippasīdanavasena pavattiyā pasādasaddhā. Pariyattisavanenāti sattānaṃ hitasukhāvahāya pariyattiyā savanena. Dhāraṇaparicayādīnaṃ taṃmūlakattā tathā vuttaṃ. Etesanti saddhādīnaṃ. Saha hānadhammenāti sahānadhammo, na sahānadhammoti asahānadhammo, tassa bhāvo asahānadhammatā, taṃ asahānadhammataṃ, aparihānīyasabhāvanti attho.

Rasaggasaggitālakkaṇavaṇṇanā

226. Tilaphalamattampi bhojanaṃ. Sabbattha pharatīti sabbā rasāharaṇiyo anussarantaṃ sabhāvena sabbasmiṃ kāye pharati. Samā hutvā vahantīti avisamā ujukā hutvā pavattanti.

Ārogyakaraṇakammanti arogabhāvakaraṃ sattānaṃ aviheṭṭhanakammaṃ. Madhurādibhedam rasam gasati harati etehi, sayameva vā taṃ gasanti gilanti anto pavesentīti rasaggasā, rasaggasānaṃ aggā rasaggasaggā, te ettha santīti rasaggasaggī, tadeva lakkaṇaṃ. Bhavati hi abhinnepi vatthusmiṃ taggatavisesāva bodhanatthaṃ bhinnaṃ viya katvā vohāro yathā “silāputtakassa sarīra”nti. Rasaggasaggitāsaṅkhātāṃ vā lakkaṇaṃ rasaggasaggilakkaṇaṃ.

227. Vadha-saddo “attānaṃ vadhitvā vadhitvā rodātī”tiādīsu bāddhanatthopi hotīti tato visesanatthaṃ “māraṇavadhenā”ti vuttaṃ, māraṇasaṅkhātēna vadhenāti attho. Bāddhanattho eva vā vadha-saddo, māraṇena, bāddhanena cāti attho. Ubbāddhanāyāti bandhanāgāre pakkhipitvā uddham uddham bāddhanena. Tenāha “bandhanāgārappavesanē”ti.

Abhinīlanettādīlakkaṇavaṇṇanā

228. Visaṭanti kujjhanavasena vinisaṭaṃ katvā. Tenāha “kakkāṭako viyā”tiādi. Visācīti virūpaṃ sācitakaṃ, vijimhanti attho. Tenāha “vaṅkakkhikoṭiyā”ti, kuṭīlaakkhikoṭipātenāti attho. Vīceyya pekkhitāti ujukaṃ anoloketvā diṭṭhipātaṃ vicāretvā oloketvā. Tenāha “yo kujjhivā”tiādi. Paroti kujjhito. Na oloketi taṃ sammukhā gacchantaṃ kujjhivā na oloketi, parammukhā. Vīteyyāti virūpaṃ tiriyaṃ, viññūnaṃ olokanakkamaṃ vītikkamitvāti attho. Jimhaṃ anoloketvā ujukaṃ olokaṇaṃ nāma kuṭīlabhāvakarānaṃ pāpadhammānaṃ abhājanaujukatacittatasseva hotīti āha “ujumano hutvā ujum pekkhitā”ti. Yathā ca ujum pekkhitā hotīti ānetvā sambandho. Pasaṭanti ummīlanavasena sammadeva patthaṭaṃ. Vipulaṃ vitthatanti tasseva vevacanaṃ. Piyam piyāyitabbaṃ dassanaṃ olokaṇaṃ etassāti piyadassano.

Kāṇoti akkhīni nimmīletvā pekkhanako. Kākakkhīti kekarakkho. Vaṅkakkhīti jimhapekkhanako. Āvilakkhīti ākuladiṭṭhipāto. Nīlapītalohitasetakāḷavaṇṇānaṃ vasena pañcavaṇṇo. Tattha pītalohitavaṇṇā setamaṇḍalagatarājivasena, nīlasetakāḷavaṇṇā pana taṃtaṃmaṇḍalavaseneva veditabbā. “Pasādoti pana tesam vaṇṇānaṃ pasannākāraṃ sandhāya vutta”nti keci. Pañcavaṇṇo pasādoti pana yathāvuttapañcavaṇṇaparivāro, tehi vā paṭimaṇḍito pasādoti attho.

Nettasampattikarānīti “pañcavaṇṇapasādatā tirohitavidūragatadassanasamatthatā”ti evamādi cakkhusampadāya kāraṇāni. Lakkhaṇasatthe yuttāti lakkhaṇasatthe āyuttā sukusalā.

Uṇhīsasīsallakkhaṇavaṇṇanā

230. Pubbaṅgamoti ettha pubbaṅgamatā nāma pamukhatā, jeṭṭhasetṭhakabhāvo bahujaṇassa anuvattanīyatāti āha “gaṇajeṭṭhako”tiādi.

Pubbaṅgamatāti pubbaṅgamassa kammaṃ. Yassa hi kāyasucaritādikammassa vasena mahāpuriso bahujaṇassa pubbaṅgamo ahosi, tadassa kammaṃ “pubbaṅgamatā”ti adhippettaṃ, na pubbaṅgamabhāvo. Tenāha “idha kammaṃ nāma pubbaṅgamatā”ti. Pītipāmojjena paripuṇṇasīsoti pītiyā, pāmojjena ca sampuṇṇapaññāsīso bahulaṃ somanassasahagataññānasampayuttacittasamaṅgī eva hutvā vicarati. Mahāpurisoti mahāpurisajātiko.

231. Bahujaṇanti sāmīatthe upayogavacananti āha “bahujaṇassā”ti. Paribhuñjanaṭṭhena paṭibhogo, upayogavatthu paṭibhogo, tassa hitāti paṭibhogiyā. Desakālaṃ ñatvā tadupakaraṇūpaṭṭhānādi veyyāvaccakarā sattā. Abhiharantīti byāharanti. Tassa tassa veyyāvaccassa paṭiharaṇato pavattanakaraṇato paṭihāro, veyyāvaccakaro, tassa bhāvo paṭihārakanti āha “veyyāvaccakarabhāva”nti. Visavanaṃ visavo, kāmakāro vasitā, so etassa atthīti visavīti āha “ciṇṇavasī”ti.

Ekekalomatādillakkhaṇavaṇṇanā

232. Upavattatīti anukūlabhāvaṃ upecca vattati. Tenāha “ajjhāsayaṃ anuvattatī”ti.

Ekekalomalakkhaṇanti ekekasmim lomaḥkūpe ekekalomatālakkaṇaṃ. Ekekehi lomehīti aññesaṃ sarīre ekekasmimpi lomaḥkūpe anekānipi lomāni utṭhahanti, na tathāgatassa. Tehi puna paccekaṃ lomaḥkūpesu ekekeheva uppannehi kuṇḍalāvattehi padakkhiṇāvattakajātehi nicitaṃ viya sarīraṃ hotīti vuttaṃ “ekekalomūpacitaṅgavā”ti.

Cattālīsādillakkhaṇavaṇṇanā

234. Abhinditabbaparisoti parehi kenaci saṅgahena saṅgahetvā, yuttikāraṇaṃ dassetvā vā na bhinditabbaparisso.

Apisuṇavācāyāti upayogatthe sāmivacanaṃ, pesuññassa paṭipakkhabhūtaṃ kusalakammaṃ. Pisuṇā vācā etassāti pisuṇavāco, tassa pisuṇavācassa puggalassa. Aparipuṇṇāti cattārīsato ūnabhāvena na paripuṇṇā. Virajāti savivarā.

Pahūtajivhādillakkhaṇavaṇṇanā

236. Ādeyyavācoti ādaragāravavasena ādātabbavacano. “Evameta”nti gahetabbavacano sirasā sampañcchitasāsano.

Baddhajivhāti yathā sukhena parivattati, evaṃ sirādīhi palibuddhajivhā. Gūḷhajivhāti rasabahalatāya gūḷhagaṇḍasadisajivhā. Dvijivhāti agge kappabhāvena dvidhābhūtajivhā. Mammanāti apparippuṭatalāpā. Kharapharusakakkasādivasena saddo bhijjati bhinnakāro hoti. Vicchinditvā pavattassaratāya chinnassarā vā. Anekākāratāya bhinnassarā vā. Kākassa viya amanuññassaratāya kākassarā vā. Madhuroti iṭṭhe, kammaphalena vatthuno suvisuddhattā. Pemaṇiyoti pītisañjanano, piyāyitabbo vā.

237. Akkosayuttattāti akkosupasañhitattā akkosavatthusahitattā. Ābādhakarinti ghaṭṭanavasena paresaṃ pīlavahaṃ. Bahuno janassa avamaddanato, pamaddābhāvakaraṇato vā bahujanappamaddanaṃ. Abāḷhanti vā ettha a-kāro vuddhiattho “asekkhā dhammā”tiādīsu viya, tasmā ativiya bāḷhaṃ pharusam giranti evamettha attho veditabbo. Na bhaṇīti cettha “na abhaṇi na bhaṇī”ti saralopena niddeso. Susaṃhitanti suṭṭhu saṃhitam. Kena pana suṭṭhu saṃhitam? “Madhura”nti anantameva vuttattā madhuratāyāti viññāyati, kā panassa madhuratāti āha “suṭṭhu pemaṣaṃhita”nti. Upayogaputhuttavisayo yaṃ vācā-saddoti āha “vācāyo”ti, sā cassā upayogaputhuttavisayatā “hadayagāminiyo”ti padena samānādhikaraṇatāya daṭṭhabbā. “Kaṇṇasukha”nti pāṭhe bhāvanapuṃsakaniddesoyanti dassetuṃ “yathā”tiādi vuttam. Vedayathāti kālavipallāsenāyaṃ niddesoti āha “vedayitthā”ti. Brahmassaratanti seṭṭhassaratam, brahmuno sarasadisassaratam vā. Bahūnam bahunti bahūnam janānam bahuṃ subhaṇitanti yojanā.

Sīhahanulakkhaṇavaṇṇanā

238. Appadhaṃsikoti appadhaṃsiyo. Ya-kārassa hi ka-kāram katvā ayaṃ niddeso yathā “niyyānikā dhammā”ti guṇatoti attanā adhigataguṇato. Tṭhānatoti yathāṭṭhitatṭhānantarato.

Palāpakathāyāti samphappalāpakathāya. Antopaviṭṭhahanukā ekato, ubhato vā saṃkucitavisukā. Vaṅkahanukā ekapassena kuṭilavisukā. Pabbhārahanukā purato olambamānavisukā.

239. Vikiṇṇavacanā nāma samphappalāpino, tappaṭikkhepena avikiṇṇavacanā mahābodhisattā. Vācā eva tadatthādhigamupāyatāya “byāppatho”ti vuttāti āha “avikiṇṇa...pe... vacanapatho assā”ti. “Dvīhi dvīhī”ti nayidaṃ āmedītavacanam asamānādhikaraṇato, atha kho dvīhi diguṇatādassananti āha “dvīhi dvīhīti catūhī”ti. Tasmā “dvidugamā”ti catugamā vuttāti āha “catuppadāna”nti. Tathāsabhāvoti yathāssa vuttanayena kenaci appadhaṃsiyatā hoti guṇehi, tathāsabhāvo.

Samadantādilakkhaṇavaṇṇanā

240. Visuddhasīlācārātāya parisuddhā samantato sabbathā vā suddhā puggalā parivārā etassāti parisuddhparivāro.

241. Pahāsīti tadaṅgavasena, vikkhambhanavasena ca pariccaji. Tidivaṃ tāvatīṃsabhavanaṃ puraṃ nagaraṃ etesanti tidivapurā, tāvatīṃsadevā, tesam varo tidivapuravaro, indo. Tena tidivapuravarena. Tenāha “sakkenā”ti. Lapanti kathenti etenāti lapanam, mukhanti āha “lapanajanti mukhaja”nti. Suṭṭhu dhavalatāya sukkā, īsakampi asaṃkiliṭṭhatāya suci. Sundarasaṇṭhānatāya suṭṭhu bhāvanato, vipassanato ca sobhanā. Kāmaṃ janānam manussānam nivāsanaṭṭhānādibhāvena paṭiṭṭhābhūto desaviseso “janapado”ti vuccati, idha pana saparivārakatumahādīpasaññito sabbo padeso tathā vuttoti āha “cakkavāḷaparicchinno janapado”ti. Nanu ca yathāvutto padeso samuddaparicchinno, na cakkavāḷapabbataparicchinnoti? So padeso cakkavāḷaparicchinnoti hotīti tathā vuttam. Ye vā samuddanissitā, cakkavāḷapadanissitā ca sattā, tesam te te padesā paṭiṭṭhāti tepi saṅgaṇhanto “cakkavāḷaparicchinno”ti avoca. Cakkavāḷaparicchinnoti ca cakkavāḷena paricchinnoti evamettha attho daṭṭhabbo. Tassāti tassa cakkavattino. Puna tassāti tassa janapadassa. Bahujana sukhanti ettha paccattabahuvacanalopena

bahujanaggahaṇanti āha “bahujanā”ti. Yathā pana te hitasukhaṃ caranti, taṃ vidhiṃ dassetuṃ “samānasukhadukkhā hutvā”ti vuttaṃ. Vigatapāpoti sabbaso samucchindanena viniddhutapāpadhammo. Daratho vuccati kāyiko, cetasiko ca pariḷāho. Tattha cetasikapariḷāho “vigatapāpo”ti imināva vuttoti āha “vigatakāyikadarathakilamatho”ti. Rāgādayo yasmiṃ santāne uppannā, tassa malīnabhāvakaraṇena malā. Kacavarabhāvena khilā. Sattānaṃ mahānatthakarattā visesato doso kalīti vuttaṃ “dosakalīnañcā”ti. Panūdehīti samucchindanavasena sasantānato nīhārakehi, pajahanakehīti attho. Sesam suviññeyyameva.

Ettha ca yasmā sabbesampi lakkhaṇānaṃ mahāpurisasantānagatapuññasambhārahetukabhāvena sabbamyeva taṃ puññakammaṃ sabbassa lakkhaṇassa kāraṇaṃ visiṭṭharūpattā phalassa. Na hi abhinnarūpakāraṇaṃ bhinnasabhāvassa phalassa paccayo bhavituṃ sakkoti, tasmā yassa yassa lakkhaṇassa yaṃ yaṃ puññakammaṃ visesakāraṇaṃ, taṃ taṃ vibhāgena dassentī ayaṃ desanā pavattā. Tattha yathā yādisaṃ kāyasucaritādipuññakammaṃ suppatiṭṭhitapādatāya kāraṇaṃ vuttaṃ, tādisameva “uñhīsasīsātāya” kāraṇanti na sakkā vuttuṃ daḷhasamādānatāvisiṭṭhassa tassa suppatiṭṭhitapādatāya kāraṇabhāvena vuttattā, itarassa ca pubbaṅgamatāvisiṭṭhassa vuttattā, evaṃ yādisaṃ āyatapaṇhitāya kāraṇaṃ, na tādisameva dīghaṅgulitāya, brahmujugattatāya ca kāraṇaṃ visiṭṭharūpattā phalassa. Na hi abhinnarūpakāraṇaṃ bhinnasabhāvassa phalassa paccayo bhavituṃ sakkoti. Tattha yathā ekeneva kammunā cakkhādīnānindriyupattiyaṃ avatthābhedaṭṭo, sāmattiyaḥbhedaṭṭo vā kammabheda icchitabbo. Na hi yadavatthaṃ kammaṃ cakkhussa kāraṇaṃ, tadavatthameva sotādīnaṃ kāraṇaṃ hoti abhinnasāmattiyaṃ vā, tasmā pañcāyatanikattabhāvapattānābhūtā purimanipphannā kāmataṇhā paccayavasena visiṭṭhasabhāvā kammassa visiṭṭhasabhāvaphalanibbattanasamatthatāsādhanaḥavasena paccayo hotīti ekampi anekavidhaphalanibbattanasamatthatāvasena anekarūpaṃ āpannaṃ viya hoti, evamidhāpi “ekampi pāṇātipātā veramaṇivasena pavattaṃ kusalakammaṃ āyatapaṇhitādīnaṃ tiṇṇampi lakkhaṇānaṃ nibbattaṃ hoti”ti vuccamānēpi na koci virodho. Tena vuttaṃ “so tassa kammassa katattā...pe... imāni tīṇi mahāpurisalakkhaṇāni paṭilabhatī”ti nānākammunā pana tesam nibbattiyaṃ vattabbameva natthi, pāḷiyaṃ pana “tassa kammassā”ti ekavacananiddeso sāmāññavasenāti daṭṭhabbo. Evañca katvā satapuññalakkhaṇavacanaṃ samatthitaṃ hoti. “Imāni dve mahāpurisalakkhaṇāni paṭilabhatī”tiādīsupi eseva nayoti.

Lakkhaṇasuttavaṇṇanāya līnatthappakāsanā.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Tīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Υποσχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Υποσχόλια. 1. Η συλλογή των μακρών ομιλιών - Υποσχόλια. 3. Υποσχόλια για το κεφάλαιο για τον Πάτχικα. 7. Σχόλια για την ομιλία για τα χαρακτηριστικά ενός μεγάλου ανθρώπου έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org